

SHAHAR JAMOAT TRANSPORTINI ASOSLI SHAKLLANTIRISH ANDIJON SHAHRI MISOLIDA

To‘raboyev Holmurod Rustamjon o‘g‘li

Alijonov Shahzodbek Zafarbek o‘g‘li (talaba)

Andijon mashinasozlik instituti katta o‘qituvchi

holmurodturaboyev@gmail.com +998 94 417 00 91

Annotatsiya: Ushbu maqolada Andijon shahridagi mavjud yo‘nalishlar tarmog‘ini qaytadan inventarizatsiyadan o‘tkazish, ustma ust tushuvchi yo‘nalishlar tarmog‘ini qaytadan ko‘rib chiqish yo‘nalishlarda jamoat transportu ustuvorligini ta‘minlash, jamoat transportlaridan oqilona foydalanish hamda har bir yo‘nalish kesimida optimallashtirish choralari xususida so‘z boradi.

Abstract: In this article, re-inventory of the network of existing routes in the city of Andijan, reconsideration of the network of overlapping routes, ensuring the priority of public transport in the routes, rational use of public transport and each optimization measures are discussed in the section of the route.

Аннотация: В данной статье в разделе рассматриваются переинвентаризация сети существующих маршрутов в Андижане, пересмотр сети перекрывающихся маршрутов, обеспечение приоритета общественного транспорта в маршрутах, рациональное использование общественного транспорта и каждое мероприятие по оптимизации маршрута.

Kalit so‘zlar so‘zlar va iboralar: ekologiya, jamoat transporti, tender bitimi, sxematik, ustuvorlik, yo‘nalishli taksi, tirbandlik, optimallashtirish, loyihalash.

Keywords words and phrases: ecology, public transport, tender agreement, schematic, priority, directional taxi, traffic, optimization, design.

Ключевые слова и фразы: экология, общественный транспорт, тендерное соглашение, схема, приоритет, маршрутное такси, дорожное движение, оптимизация, проектирование.

KIRISH

Urbanizatsiya jarayonining jadallashuvi, megapolis shaharlarning ko‘payishi, aholi sonining o‘sishi natijasida jamoat transportiga bo‘lgan talab va ehtiyoj yil sayin oshib bormoqda. Bu esa, o‘z navbatida, jamoat transporti xizmati sifatini oshirish, madaniyatini yuksaltirish, uni bugungi davr va sharoitga moslashtirishni taqozo

etmoqda. Jamoat transportining bo‘lgan e‘tibor birgina yo‘lovchilarni tashishda emas balki Respublikamizdagi ekologik muhitini o‘zgartirishiga ta’sir o‘tkazish bilan bog‘liq. Ekologik muhitga birgina transportlar soni ortishi bilangina emas balki sanoat ishlab chiqarish sohalaridagi keng ko‘lamli islohotlar sababli yuzaga kelmoqda. Albatta keng ko‘lamli islohotlarga bir tomonlama emas balki bir necha tomonlar orqali amalga oshirilsa, ekologik tizim kundan kunga yomonlashib bormaydi.

Mavjud ekologik tizimlarni yaxshilash maqsadida hamda hududlarda jamoat transporti ustuvorligini ta’minlash maqsadida “O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 16 fevraldagi “Jamoat transporti tizimini isloh qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-59-son Qarori qabul qilingan. Qarorning 3-ilovasida Andijon shahrida jamoat transporti tizimini takomillashtirish bo‘yicha «Yo‘l xaritasi» ishlab chiqilgan. Yo‘l xaritaning 11-bandi “Jamoat transporti ustuvorligini ta’minlash maqsadida yo‘l-transport infratuzilmasini rivojlantirish” bo‘yicha 2023-2025 yillar davomida Andijon shahrida jamoat transporti doimiy harakatlanadigan ko‘chalarda alohida avtobus yo‘laklarini joriy etish ko‘zda tutilgan. Shunga asosan 2023-2025-yillar davomida Andijon shahrining A.Temur shoh ko‘chasi, Bobur shoh ko‘chasi, Milliy tiklanish ko‘chasi, I.Karimov ko‘chasi, Y.Otabekov ko‘chasi hamda Mustaqillik ko‘chasida jami 36,4 km uzunlikdagi alohida avtobus yo‘laklari tashkil etilishi belgilangan [1].

Zamonaviy avtobuslar aholiga sifatli, arzon, hamyonbop xizmat ko‘rsatishi bilan ajralib turadi. Albatta Respublikamiz bo‘ylab barcha shahar tumanlarda jamoat transporti tarmog‘i qisman avtobus transport vositalariga to‘g‘ri keladi.

Shuningdek, 2021-2022 yillar davomida Andijon shahriga qo‘shimcha 80 ta zamonaviy (10 ta **AZIASTAR** hamda 70 ta **ZHONG TONG** rusumdagi) avtobuslar olib kelinib yo‘nalishlarga aholiga sifatli jamoat transporti harakatini amalga oshirib kelmoqda.

Bugungi kunda Andijon shahri hududida Andijon viloyati transport boshqarmasi tomonidan berilgan tender bitimi asosida 9 ta yo‘nalishlarda jamoat transporti harakatlari yo‘lga qo‘yilgan (1-jadval).

1-jadval

№	Yo‘nalish №	Transport turi (rusumi)	Yo‘nalishdagi avtobus yoki elektrobuslar soni
1	1-“Gulshan-Shahar markaziy shifoxonasi”	Zhong Tong avtobus (gaz) va Aziastar (gaz)	20
2	22-“Pistamozor-Shahar markaziy shifoxonasi”	Zhong Tong avtobus (gaz)	20
3	75-“Pistamozor-36 post”	Zhong Tong avtobus (gaz)	12
4	394-“Munduz-Qishloq xo‘jaligi instituti”	Zhong Tong avtobus (gaz)	20
5	8-“Taxtako‘prik-Jahon bozor”	Isuzu avtobus (gaz)	10
6	11-“Eski shahar-Bo‘ston”	Isuzu avtobus (gaz)	4
7	21-“Mirzayev-Jahon bozor”	Isuzu avtobus (gaz)	8
8	35-“Chilonmazor-Eski shahar”	Isuzu avtobus (gaz)	6
9	55-“Zavraq GES-Jahon bozor”	Isuzu avtobus (gaz)	10
	Jami:		110

Statistik ma‘lumotlar asosida shahar hududida 460 mingdan ziyod aholi istiqomat qilib boshqa viloyatlarga to‘g‘ri keluvchi talabalar soni 35 mingdan ziyoddir. Bu esa hududda 500 mingga yaqin aholi yashashini anglatadi.

Jamoat transportlari soni har 1000 kishiga to‘g‘ri keluvchi aholiga nisbatan ancha kam albatta. Prezidentimiz tomonidan surilayotgan tadbirlar asosida hududda jamoat transporti ustuvorligini ta‘minlash yuzasidan ishlar amalga oshirilishi belgilangan.

Shunday qilib, shahar jamoat transporti yo‘nalishlarini loyihalashda ma‘lum yondashuvlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, mavjud usullar turli tamoyillarga asoslanadi. Bu turli shaharlarda jamoat transportining turli xil ish sharoitlarini maksimal darajada hisobga olish zarurati bilan bog‘liq. Qadimgi yo‘l tarmog‘ining muhim

ulushiga ega bo‘lgan shaharlar uchun shahar yo‘lovchi tashish transportining marshrut sxemasini loyihalashda hisobga olinishi kerak bo‘lgan qo‘shimcha shartlar mavjud [2].

1-rasm. Andijon shahridagi avtobus yo‘nalishlarining sxematik joylashuvi

Mavjud transportlar oqimini hisobga olgan holda hududga kirib keluvchi transportlarni shaharning chekka qismida olib qolib ichki yo‘nalishlarda jamoat transporti ustuvorligini ta‘minlash zarur [3].

Bugungi kunda Andijon shahridagi jamoat transportini tahlil etishda birinchi navbatda uning qanday tuzilganligini anglab yetishimiz zarur. Quyidagi 1-rasmda Andijon shahridagi avtobus yo‘nalishlarining sxematik joylashuvi keltirilib o‘tilgan Sxematik ko‘rinish asosida Andijon shahrida quyidagi:

-jamoat transporti yo‘nalishlariga to‘g‘ri keluvchi yoki parallel tushuvchi yo‘nalishli taksi yo‘nalishlarini yopish.

-tirbandliklar yuzaga keluvchi ko‘cha yo‘l tarmoqlarida jamoat transporti ustuvorligini ta‘minlash.

- ko‘cha yo‘l tarmoqlarida jamoat transporti ustuvorligini beruvchi axborot ishora belgilari sonini orttirish.

- shaharning tirbandliklar yuzaga kelayotgan ko‘chalariga parallel ko‘cha yo‘l tarmoqlarini shakllantirish.

- jamoat transportidan unumli foydalanish.

- yo‘nalishli taksi yo‘nalishlarini optimallashtirish.

- jamoat transporti yo‘nalishlarida avtobus bekatlarini loyihalash.

- Jamoat transporti yo‘nalishlarida parallel tushuvchi qismlarni optimallashtirish

- jamoat transporti yo‘nalishlaridan oqilona foydalanish kabi ishlarni bajarish zarurligini ko‘rsatmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 16 fevraldagi “Jamoat transporti tizimini isloh qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-59-son Qarori. <https://lex.uz/docs/6386205>

2. М.В. Буйлова. ФОРМИРОВАНИЕ МАРШРУТНЫХ СЕТЕЙ ГОРОДСКОГО ОБЩЕСТВЕННОГО ТРАНСПОРТА. <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-marshrutnyh-setey-gorodskogo-obshchestvennogo-transporta>

3. Rustamjon o‘g, T. R. H. (2023). ANDIJON SHAHAR HUDUDIDAGI EKOLOGIK MUAMMOLAR ASOSIDA SHAHAR TRANSPORTINI TARTIBGA SOLISH. Scientific Impulse, 2(13), 397-399.

4. Rustamjon o‘g, T. R. H. (2023). METHODOLOGY OF FACTORS AFFECTING THE PRIORITY OF PUBLIC TRANSPORT IN ANDIJAN CITY IN THE EXAMPLE OF BUS DIRECTION NUMBER 21. JOURNAL OF SCIENCE, RESEARCH AND TEACHING, 2(11).

5. Turabayev, K. (2023). ANDIJAN CITY PUBLIC TRANSPORT TO PROVIDE PRIORITY OF MOVEMENT. Solution of social problems in management and economy, 2(11), 162-164.

6. Zakirovich, N. I., & Azamatjon Ulug‘bek o‘gli, M. (2024). ANDIJON SHAHRINING YO‘NALISHLARI UCHUN AVTOBUSLARNING SIG‘IMI VA HARAKATLANISH INTERVALINI MAQBULLASHTIRISH. Journal of new century innovations, 49(1), 189-193.

7. Турабоев Х. Олимжонов, М. (2023). СУЩЕСТВУЮЩЕЕ СОСТОЯНИЕ АВТОБУСНЫХ ОСТАНОВОК В ГОРОДЕ АНДИЖАНЕ. Science and innovation in the education system, 2(11), 127-129.